

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Маргарита Йорданова Панайотова**,
катедра „Ботаника и Методика на обучението по биология”,
Биологически факултет на ПУ ”Паисий Хилендарски”, Пловдив

относно дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен “**доктор**” по Област на висше образование: *1. Педагогически науки; Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението (Методика на обучението по биология)*
с автор **Емилия Петкова Цанкова**
на тема: „*Дидактическите игри в процеса на обучение по "Биология и здравно образование" в средното и „Биохимия” във висшето училище*”
с научен консултант: доц. д-р Стоянка Рашкова

1. Актуалност на проблема

Дисертационното изследване е посветено на учебно-познавателната дейност на учащите се в процеса на прилагане на дидактически игри в обучението, който е разработен добре в педагогическата теорията, но недостатъчно изследван в педагогическата практика по отношение на различните образователни степени и конкретно учебно съдържание. В този аспект разработването на структурно-функционални модели на дидактически игри в обучението по „Биология и здравно образование” в средното и „Биохимия” във висшето училище няма аналог и това определя изключителната актуалност и иновативност на разработеният дисертационен труд.

2. Познаване на проблематиката от докторанта

Емилия Цанкова има широки познания в областта на разработвания проблем. Литературната справка включва 149 библиографски източници на кирилица и 27 на латиница, както и някои интернет-адреси. Въз основа на тях работните понятия са тълкувани и прецизирани в различни аспекти. Изследваният проблем е анализиран от докторантката многостранно. Тя се е позовала на значими български и чуждестранни философско-исторически, психолого-педагогически, дидактически и методически литературни източници. Благодарение на отличното познаване на проблематиката е създаден моделен алгоритъм за разработване и реализация на дидактически игри в процеса на обучение. Представените оригинални дидактически игри по избрани теми от конкретно учебно съдържание показват уменията на дисертантката да претворява теоретичните постановки в конкретни технологични модели, което повишава теоретико-приложната стойност на изследването.

3. Характеристика на дисертационния труд

Дисертацията съдържа увод и три глави, композирани в 177 страници; отделно петнадесет приложения, логически обвързани в съдържателно отношение и представени в сравнително оптимален обем. В структурно-съдържателен аспект тя отговаря напълно на изискванията за този род изследвания. Стилът на дисертацията е научен, точен, ясен, стегнат, комуникативен и представя авторката като креативен изследовател с критично отношение към изследваните

интердисциплинарни проблеми. Посочените библиографски източници са цитирани коректно в текста чрез име на автора и година, което е добър ориентир за бърза преценка на неговите качества.

Анализирани са същността и класификацията на методите на обучение, схващанията за дидактическите игри и ролята на играта за развитието на личностните качества на учащите се и на усложняването на играта в съответствие с възрастта на субектите. Направените обобщения са визуализирани в множество коректно и естетически изработени таблици, фигури и схеми. Направеното теоретично проучване е сериозна основа за осъществяване на емпиричното изследване и осигуряването му с необходимият критериален и дидактически инструментариум.

4. Методика и организация на изследването

Изследователският дизайн е описан детайлно, с подходящи цитирания и отправки към различни теоретични източници и научни изследвания в тази насока. Целта и задачите – детайлизирани в няколко компонента – кореспондират с хипотезата и с организацията на емпиричното изследване. Системата от методи, приложени на теоретично и на емпирично равнище, напълно съответства на изследователската концепция. Осъщественият педагогически експеримент следва необходимите етапи за педагогическо изследване. Експериментирани са 10 дидактически игри, структурирани в еднакви рубрики, отнасящи се за 8 теми с биохимично съдържание. Изборът на това учебно съдържание е обоснован въз основа на фундаменталния и комплексен характер на тази материя и неговото изучаване, както в средното, така и във висшето училище.

Проверени са всички задължителни характеристики на диагностичния инструментариум (валидност и надеждност на тестовете, трудност и дискриминативна сила на задачите). Оценяването е съобразно равницата на Блум. Използвани са адекватни статистически методи за установяване на достоверността на получените резултати и за формулирането на обосновани изводи. Сравнителният анализ на резултатите по теми на дидактическите игри, класове и училища доказва по-високите постижения при използване на дидактически игри. Изводите следват логически от получените резултати и съответстват на заложените цели и задачи на изследването.

Положителен е фактът, че изложението е онагледено с множество схеми, таблици, графики и фигури, които повишават четивността на текста и придават завършен вид на дисертационната разработка.

5. Приноси на дисертационния труд

Приемам за обективни приносите както на теоретично, така и на практико-приложно равнище, обособени от автора на дисертационния труд. Като особено значими мога да открия разкритите теоретико-методологични основи на дидактическите игри и създаването на авторски моделен алгоритъм за дизайн-конструкт и реализация на дидактически игри в процеса на обучение, както и разработените различни варианти и структурно-функционални модели на дидактически игри, съобразно възрастовите особености и степен на сложност на учебното съдържание по биология за ученици от основната и средна образователна степени и

по биохимия за студенти от висшите училища. Разработеният адекватен дидактически инструментариум може да се прилага за обективна оценка на ефективността на дидактическите игри в учебната практика.

Оценявам като положително популяризирането на постигнатите резултати и приноси чрез публикациите по темата на дисертацията.

6. Публикации по темата на дисертационния труд

Публикационната активност на Емилия Цанкова напълно покрива изискванията по този критерий. По темата на дисертацията тя има 11 публикации, от които 8 са публикувани на български език, 3 – на латиница, една от публикациите е в реферирано издание. Докторантката има 4 доклада в научни форуми с международно участие, а 4 са публикувани в престижни научно-методически списания и годишници на ВУЗ.

7. Автореферат

Авторефератът отразява коректно дисертационното изследване, като структура, обем и съдържание напълно отговаря на изискванията по този критерий.

8. Забележки и въпроси

- Допуснати са известни технически неточности в номерацията и наименованията на таблиците и фигурите в дисертацията, което не намаляват стойността на работата.
- Не става много ясно как и кога се провежда теста за трайност на знанията от биологичния модул в 5. клас по Човекът и природата, който се изучава през втория срок на годината, а след 6 месеца се излиза от рамките на текущата учебна година?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разработеният от **Емилия Цанкова** дисертационен труд е оформен с вещина и прецизност. Научните резултати в него са важни за развитието както на общата теория по отношение на дидактическите игри, така и на практиката за улесняване усвояването на биохимично учебно знание на по-високо теоретично ниво при различните възрастови групи учащи се.

Оценката ми за дисертационния труд е изцяло **положителна**. Той напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагането му.

Постигнатите резултати ми дават основание да предложа на Уважаемото Научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен “доктор” на **Емилия Петкова Цанкова** в Област на висше образование: *1. Педагогически науки; Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението (Методика на обучението по биология).*

06. 12. 2012 г.

Изготвил становището:

/Доц. д-р Маргарита Панайотова/